

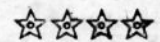
Meie Mats

Nr. 4. (186)

Saupäeval, 1. märtil 1919.

Nr. 4. (186)

Ja muidugi!

Kapitalist (etteheitwalt): „Sa lubad mind ainult siis oma juure tulla, kui sa raha tarvitad!“
Näitlejanna: „Noh, kas ei ole seda siis sagedasti küllalt?“

*** * Tädike Rosmarin. * ***

Heinrich Zschokke jutt. Tõlkinud M. K.

(Järg 2.)

Suusike kuulas pealt ja wakis. Opetaja-herra ei teadnud ka paremat nõu, kui soovitas asja hästi järele kaaluda. Tädike hakkas nutma. Ta ei ütelnud midagi, sest et tal Suusikesest hale meel oli, weel rohkem oli aga tema uhkus haawatud. Sellepärast saatis tädike terve rea sajatusi parunile järele, mida see ka oli ära teeninud. Walitseja-herra tegi ettepaneku, asja kohe mõne advokadi kätte anda. Tädikest trööstis ta sellega, et see kõik Jumala tahtmine olla. „Poleks ma sel õnnetul tantsuproowil enda puusa nihestanud,“ tähendas Säblein, „siis oleks kõik see kupatus tulemata jäänud.“

Järgmisel päewal tuli advokat Nappjalg Walblingenist. See oli kõige osawam ja kawalam mees, nagu seda mees üleüldse olla wõibki. Ta wõis musta walgeks ja walge jälle mustaks teha. Peale selle oлд tal parun von Malzeniga wanad isiklikud arwed õienada.

„Lubage tähendada,“ ütles ta tädikesele, „kui teie preill õetütart aasta jooksul mitte paruness von Malzen ei ole, siis maksan kohtukulud oma taskust.“

Julge ja usaldust äratav olek, kuidas ta neid sõnu ütles, andsid tädikesele jälle jõudu. Protsess wõeti kohe suure agarusega käsile.

Wäike Pompejus.

Haruldase agaruse peale waatamata nihkus protsess wäga pikkamisi edasi. Kaebealune tegi suuri takistusi. Tema käis Roomas ja Venetsias jalutamas, kuna Walblingenis pikkisilmi tema seletust oodati.

Selle aja jooksul oli perekond Alam-Sõidus suuremaks kaswanud. Wäike tiibadeta ingel, keda seal ilal enne ei olnud nähtud, oli ilmunud. Tal oli lohuke lõuas, just niisama kui teatud jalutajal parunil Roomas. Mõned kinnitasid isegi seda, et tal punktipealt niisamasugune põsehabegi olewat kui selsamal teatud jalutajal. Kuid need kinnitajad nägid wististi liiga palju.

Suusike oli kena ema. Oma last nähes ujus ta õndsuses. Ta kõige suurem soov oli täidetud. Ta ei igatsenud kunagi nii palawalt mehe järele, kui just oma lapse järele. Kõik see ei olnud sugugi tädikese meele järele, sest see ei olnud seadusliku korra järele sündinud. Tihtigi tõmbas tädike wäikesi poissi waadeldes mokad mossi. Kuid wiimaks leppis ja harjus ta lapsega ära. Ta ise nimetas seda aga oma põhjusemõtete murdumiseks.

Ristimises, mida õpetaja-herra toimetas, pandi wäikesele poisile isa nimi — Pompejus. Liignime koht jäeti seni wabaks, kuni kohtuotsus weel kindel ei olnud.

Wäike Pompejus läks iga päewaga targemaks ja suuremaks. Sel ajal ilmus suurelt Pompejusest Roomast kiri. See kiri ei olnud küll mitte wanaherra von Malzeni meele järele, kuid ka tädike ei olnud ta

sisuga kaugeltki rahul. Wõib olla, et sellepärast oligi Nappjalal ja ka von Malzeni advokadil, kes esimese suurem waenlane oli, selle kallal nii palju tegemist. Protsess wenis aga pikemaks ja pikemaks.

Noor parun seletas Roomast saadetud kirjas päris otsekoheselt, et tema asjalugu küllalt mäletada. Ta olla küll kord Walblingenis ühe pulma ajal weldi eksinud, tunnistas aga, et ennem tüdruk tema, kui tema tüdruku eksiteele wiinud. Tema ei olla seda isikut enne ega pärast näinud; see isik on temale oma pimeda wooruse läbi wäga kahtlane paistnud, temale ei ole weel mitte kindlaks tehtud, et just tema, ja mitte keegi teine, lapse isa on; wiimaks aga: temal olla wäga häbi sellest juhtumisest ja soovida, mida warem, seda parem, sellest isikust raha abil lahti saada.

Selle kirja põhjal, mis peaaegu õigeks tunnistas, aeti protsessil weel ägedamalt edasi. Tädike tõi kogu oma uhkuse nähtawale. Parun katsus mitu korda lepitawaid ettepanekuid teha. Tädike laskis temale wastata, et tema mitte sellepärast protsessi pole alanud, et oma õetütart wägisi paruni perekonda toppida, waid sellepärast, et ta tema au eest muretseb ja ka ta pojale puhast nime tahab, maksku see kas wõi mitu tuhat dukatit. Temale ei ole ilmaski pähe tulnud oma Suusikest ühele parunile, kellel peale suguwõsa nimekirja rohkem wõlga kui warandust on, naiseks anda. Tema peaks seda endale otse häbiks. Ta teab wäga hästi, et parun mitte esimene aadelimees kõige oma esiwaneatega, kes kuni Aadama ja Eewani ulatawad, ei ole, kes rikka kodanikuseltsusest neiu rahakotti himustab. Selfewastu wõib aga tema, tädike, paarisaja wiletsa kuldtüki eest aadelidiploomi endale igalt poolt osta ja kõige jämedama suguwõsapuu maalida lasta. Teatud põhjustel nõuab aga tema, et nemad kõigi kommete järele paari laulatataks ja kolme päewa pärast jälle lahutataks. Siis on mõlemad pooled jälle wabad.

See põlgaw toon tegi wanaherra tuliwihaseks. Ta oli wahepeal tädikese üle häid teateid kogunud ja oleks laste abieluga peaaegu nõuski olnud. Tal oli tõesti palju wõlga. Kuid tädikese kõrk ütetus, et niisugune abielu tema perekonnale häbiks olla, ajas wanaherra were keema; see oli kangekaelsele parunile liig.

Ta katsus taewa ja põrgu nimel kõik teha, et wõita. Ta raiskas raha paremale ja pahemale poole, kuid tädike loopis ikka poole rohkem. Ühe aasta pärast oli kohtuotsus kahes punktis tädikese poolt. Minki juba kolmanda punkti juure. Advokat Nappjalg naeratas pilkawalt oma wastase üle.

Wõit suure Pompejuse üle.

Peale seda, kui parun protsessi kahes punktis kaotas, ei pidanud teda enam ükski wägi. Ta peksis igapäew koeri ja teenrid, nii et ükski koer ega teener ta juure ei tahtnud jääda. Ta lubas oma advokadile kuuli pähe saata, kui ta ka kolmanda punkti peaks kaotama. Pojale saatis ta kirja kirja järele, üks käskiwam kui teine. Ta katsus teda kõigi kuradite ja pühade nimel Malzenisse tagasi.

Suur Pompejus uuris aga Itaalias kunsti ja muinasaja mälestusi. Temale tegi Malzeni, Alam-Sõidu

ja Walblingeni tüli wähe murek. Ta kortsutas küll kulmu, kui „teatud häbemata isik oma pojale Pompejus nimeks oll pannud“, kuid jäi peagi rahulikuks. Ta trööstis ennast sellega, et ristnimed mitte ainult parunite eesõigus ei ole, waid kõige ristirahwa omad. Talle teatati tädikese wõldust kahes punktis. Isa teatas, et talle ähwardatakse seda isikut kõige selle pojaga kaela riputada. Ta paukus ja praksus, kirjutas küünrapikkuseid kirju, kus ta oma ilmsüütuse kindlaks määras. Suusikese woorus sai selle all palju kannatada. Tema teadmatuse oli kawal wõrgutamise, tema nalwisus — libitsemise. Pompejus oli mitu korda tahtnud ise kodumaale sõita, et oma ilmutamise läbi asja korda seada. Nüüd kutsus teda pealegi weel isa. Kohe teisel päewal sõitis ta Roomast wälja, otsekohe kodumaa poole.

Tee on aga pikk ja sõidu peale kulub palju aega ära. Paruni rahakoti wilets seisukord ei lubanud teda erarongiga sõita. Wahepeal läks protsess omasoodu edasi ja seekord tõesti erarongiga, kõige vähemalt paruni jaoks. Kohtuotsus oli järgmine: Parun Pompejus von Malzen peab kaebajaga abielusse astuma, kuid peale laulatust on abielupaaril õigus kohe lahutamist nõuda. Lauatus ja lahutamise — mõlemad peawad seatud kommete järele sündima.

Paruni-herra adwokat mäletas weel wäga hästi wanamehe ähwardust kuuli asjus. Sellepärast saatis ta teate kirjalikult ja palus ennast ühtlasi ka ametist wabastada. Wana parun luges kofeda kirjatüki läbi ja jäi ahastusest kangeks. Ta ei ütelnud oma efus enam ühtki sõna, sest et rabandus teda sealsamas tabas ja ta ühes kirjaga maha langes.

Kui Pompejus wilmaks reisilt päralt jõudis, oli isa juba maetud.

Laulatus.

Noor parun oli tubli mees, tark ja heade annetega. Isa surm rõhus teda wäga, kohtuotsus niisama. Teda ei näinud keegi, ta elas oma isade lossis täieliku üksiklasena. Noormees parandas wäga heade tagajärgedega oma rahalist seisukorda, mis isa eluwilsi, Itaalia reisi ja kuluka protsessi pärast õige wiletsaks oli muutunud. Wäljaminekuid kitsendas ta wilmase wõimaluseni, Itaalia reis jäi ära, ka protsess oli lõppenud. Ta tahtis oma majapidamise uuele järjele seada ja oma põliste metsade müümise läbi wõlad wälja maksta. Ta tundis, et raha poolest waene parun tõesti ka waene parun on, ja seda ei tahtnud ta mitte olla. Arusaamist seniste majapidamise-wigade nägemiseks tal ei puudunud. Ta talitas oma plaanide järele. Poole aasta pärast juba oli ta kasuliku metsakauplemise läbi niipalju wõitnud, et suurema jao oma wõlgadest wõis wälja maksta. See käis tädikese plaanidest põigiti läbi. Tema uskus, et parun Malzen mõisa suurte wõlgade pärast peab ära müüma. Ta oleks selle siis Suusikese ja oma raha eest ära ostnud ja ühes Suusikesega, kelle nimi seks ajaks juba von Malzen pidi olema, sinna sisse kolunud ja nii siis Malzenite põlises lossis elanud.

Et aga sellest nüüd midagi wälja ei tulnud ja pool aastat juba mööda oli läinud, lima et noor parun kohtuotsuse täitmise peale oleks mõelnudki, arwas

tädike omal õiguse olewat von Malzeni halwale meespidamisele appli tulla.

Herra Säblein pidil siis jälle saadikuks olema. Kiri rebiti küll wiis-kuus kord lõhki, kui ta niisugune sai, millega tädi rahule jäi, ei olnud ikka küllalt kihwtine ja teraw. Kirjas üteldi, et tädi mitte sellepärast kiirustust ei nõua, et Suusike paruniga ühendataks, waid sellepärast, et kõik kannatamata õnnelikku lahutuse-silmapiiku ootawad.

Wastuseks tulid ainult sõnad: „Emand, ma ei ole kunagi teie õrnusetunde peale lootnud. Ometi palun ma seda põlatud kommet kõige vähemalt wiisakuse pärast nii kauaks edasi lükata, kuni õnnetu poeg leinariided wõib seljast wõtta. Ta peab neid kalli isa surma pärast kandma, mida, nagu teate, teie kangekaelsus tublisti kiirustas.“

Tädikest alandas see kiri niuwõrd, nagu seda ka protsessi kaotamine poleks jaksanud teha. Esiteks oli parunil weidi õigust kah, ja see oli praegu see kõige hullem, teiseks julges see tema õrnusetunde juures kahelda, ja kolmandaks oli parunil julgust temale wiisakusekombelid meele tuletada.

Tädi ke rebis kirjakese tuhandeks tükiks, et ükski surelik liialgi sellest kirjast kõige vähematki teada ei saaks. Siis wiis paberitükid ise kööki ja wiskas nad pliidi alla. Pliidi ees ootas nii kaua, kuni wiimane libe ära põles. Kiri oli seega täiesti häwitatud.

Nüüd tegi ta ükskõikse näo ja ütles kodakondsetele, et parun oma äriiliste ettewõtete pärast teda tungiwalt palub laulatust edasi lükata. Tema ei taha siis pealetükkiw olla ja lubab kannatlikult oodata. Ta rääkis seda wälispidi rahulikult, kuid kogu ta sisemus kees ja mässas. Ta töötas seda kirja eluaeg meeles pidada.

Weerand aasta pärast teatas parun, et ta walmis olla laulatusele ilmuma ja piinapinki wälja kannatama. Ta määras oma poolt päewa ja laulatus otsustati Alam-Sõidu ja Malzeni wahel olewas küla kirikus ära pidada.

Määratud päewal sõitis Suusike, tädikese ja walitseja-herra seltsis kirikusse. Kõik oli kõige tore-damini ära ehitud. Kutsar uues ülikonnas, niisama ka aednik ja sulane wankri taga, teenrite asemel.

Tädi ke wõttis nõuks paruni ees hiilgada ja, kus wähegi wõimalik, teda alandada. Suusike, ilus kui ingel, ja ülförn salajase kurbuse pärast, istus wal-kides oma jutuka tädikese kõrwal. Tal oli täna weel selgemini kui muidu ta imelik saatus silmade ees. Ta töttas, pruut ja lesk ühe korraga, kirikusse, selleks wõhiwõõra inimesega ühinema, et seega temast jälle seda rutemini lahku minna.

Peagi jõudsid nad kiriku ligidal olewa kõrtsi ruumidesse. Kuid seal ei olnud peigmees ennast weel näidanud. Külas teist kõrtsi ka ei olnud. Tädikest pahandas see wäga. Üks weerand tund läks teise järele mööda, õpetaja ei wõinud enam jutlusega oodata — kuid peigmeest ei tulnud ikka weel. Tädi ke oli ahastuses: „Uus temp! See inimene laseb meid siin ilmaaegu oodata!“ Ta hüüdis seda kümme korda minutis ja jooksis iga silmapilk akna juure. Suusike istus nurgas ja nuttis tasa.

Kellad löid. Seal kihutas mööda maanteed läbi küla üks ratsanik, kargas kõrtsi ees hobuselt mana ja tuli sisse. See oli ilus mees, walgete juustega ja walge näoga, siniste silmadega, suurtsugu liigutustega. Ta kandis lahedat, wesihalli kuube ja ümargust kübarat. Tal ei olnud tarwidustki ennast esiteleda: lohuke lõuas ja põsehabe tegid selle waewa talle üleauruseks. Suusike oli weripunane. Ta tungis weel siigawamale toa nurka, kus ta istus. Ta soovis kõige ilma eest maa alla wajuda.

Parun tegi wiisaka kumarduse ja küsis siis hoolelt: „Kumb teist, minu daamid, peab wõi tahab sel silmapilgul minu pruudiks olla?“

Haawatult, kuid uhkelt tähendas tädike nurga poole, kus Suusike istus. Ta oli silmad häbi pärast maha löönud. Parun astus ilma pikema jututa Suusikese ette, ja kui ta märkas, et sellel paar pisarat üle palgete walgusid, tahtis ta just ütelda: „Teie nutate wett, aga mina olen werd nutnud,“ kuid jäi imestuse pärast wait. Etteheide suri ta huultel. Ta oli nõuks wõtnud weel täna, nii palju kui wõimalik, isa eest kätte tasuda, kuid Suusikest nähes unusid kõik haawawad ja torkawad laused. Ta teadis ainult teiste üteluste järele, et Suusike ilus olla, mitte sugugi edwistaja ja rikutud tüdruk, nagu parun teda endale ikka oli ette kujutanud. Otse selle wastu — ta olla oma tädikese juures lapsest saadik peaaegu kloostri üksilduses üles kaswanud. Oma elutarkuse poolest oli Suusike Waiblingeni tüdrukute kristliku ütluse järele „rumal haneke“. Ometi Suusikest nii leida, mäherduse parun ta leidis, oli temale nõidus. Tore kuju, kuid siiski õrn ja uhke; nõiduw, owaalne nägu, kui kannataja Magdaleena oma, see rääkiw pilk, mis läbi pisarate tema poole piilus, see püha punastamine — seda kõike ei olnud parun oodanud.

„Mu Jumal, missugune tüdruk!“ mõtles ta, ja edasi mõelda ta enam ei saanud. Ta hing oli niisures segaduses.

„Paruni-herra, ehk oleksite nii lahke?“ ütles tädike ja näitas ukse poole, mille walitseja awas. „Meid oodatakse kirikus.“

Parun pakkus oma pruudile käe. Suusike oli kahewahel, kas kätt wastu wõtta wõi mitte, kuid pikemate sekelduste ärahooldamiseks pistis oma käe tema käsiwarre alla. Tädike Rosmarin järgnes waiksele pruutpaarile — järgnes tuliwihase näoga. Tema sai küll aru, miks parun Suusikesele käe pakkus. Parun tahtis Suusikest naeruwääriliseks teha. Suusike oli pidulikult ehitud, kuna parun tolmuste riiefega ja kannustega, kui mõni teener, Suusikese kõrwal käis. See oli tädikese seletus.

Kuid Pompejus ei mõelnud ise sugugi oma riiete ja kannuste peale. Ta waatas üksisilmi Suusikest, kes tasa nuttis. Parun pidi endale tunnistama, et ta kõige ilusama pruudi altari ette wiib.

Ta läks ikka aeglasemini, tegi ikka vähemad sammud, et seda lõbu, mille peale ta kunagi ei teadnud lootagi, pikendada. Kui ta nüüd ühtelugu Suusikese otsa waatas (Suusike wahtis oma ette maantee tolmu), hakkas temas wiimaks südametunnistus elama ja kõnelema: „Selle püha õie oled sina murdnud!“

Kõige rohkem, mis ta nüüd teha wõis, oli oma pattu kahetseda ja andeks paluda. Ta puudufas õrnalt neiu kätt, mis tema pahema käe peale kergelt kui sulg toetas, ja sosistas: „Mu neiu, ma olen wäga õnnetu, et ma teie ees kui kurjategija pean seisma, keda teie sunnitud olete põlgama. Ma olen tõesti wäga õnnetu.“

„Jumalale tänu, et te mitte minu pärast seda ei ole!“ sosistas Suusike sõbralikult, kuid tõsiselt ja läbi pisarate.

See wastus oli parunile noapisteks. Ta nägi, kui määratu suur ta süü ja kaotus oli. See ei olnud Suusikese hõbeselge hääl, waid ta wäheste sõnade kibe tõde, mis parunit wapustas. Osaw ilmamees oli nii segane, et ta rohkem midagi ei teadnud ütelda. Juba astutigi kirikusse ja warsti peale seda altari ette.

Tädike oli selle silmapilgu üle, mida ta nii kaua oodanud, nõnda waimustatud, et kõwa häälega oleks laulnud: „Au, kiitus olgu Jumalal“. Suusike nuttis tasa. Paruni meeoleu ei olnud kõige parem. Ta käsi wärises. Suusike sosistas õpetajale tasa oma ja-sõna. Parun laskis aga „ja“ üle terve kiriku kõlada. Sõrmuste wahetusel otsis ta kõige kallima ja ulatas ta waenulikule iludusele. Imeilku saatuse tahtel lahutati nad selles paigas igaweseks, kus teised inimesed harilikult igaweseks ühendatakse.

Meeleolu kirikus.

Peale laulatust oli jumalateenistus. Opetaja-herra pidas kahtlemata eeskujuliku jutluse, sest et ta ise mitu korda kibedalt nuttis. Talupojad warjasid oma liigutuse wäikese une taha jutluse ajal — kuid parun ei näinud ega kuulnud midagi, sest et ta ainult Suusikest nägi, kes kümme sammu temast eemal istus.

Parunil oli aega küll Suusikese näojooni uurida. Raffaeli inglid ja madonnad olid ainult karikatuurid selle näoga wõrreldes, milles kurbus ja headus, naise uhkus ja alandlikkus imelises kokkukõlas olid. Parun nihutas ennast istmel rahutult edasi ja tagasi. Häbi, enesepõlgus, armastus, lootus ja sada etteheidet ei annud talle rahu.

Opetaja kõneles Jumala riigist ja patukahetsemisest, parun aga pidas endale teist laadi noomitusekõnesid. Ta katsus oma tundmuste üle isandaks tõusta, tuletas isa surma meele. Ta leidis selle naeruwäärilise olewat, peale poolelise aasta pikkust protsessi nüüd korruga tüdrukut armastama hakata. Aga kõik asjata. Kui ta silmad Suusikese poole pööras, kadusid isa, protsess ja naeruwäärus.

„Aga, parun, kuhu su mõistus on jäänud?“ kõneles ta oma ette (tema kõneles wiisakamalt kui mõtles): „Pealegi on ta taewa ingel, sina aga kurat. Sa saatsid ta hukatusesse, käisid temaga aastate kaupa kõige häbistawamalt ümber. Et sa ta enne unustasid, kui teda tundsid — selle annan sulle andeks. Et sa tema wastu kohtus tunnistasid — annan sulle ka andeks, sest et su isa ja su adwokat teda kui uulitsatüdrukut kirjeldasid. Aga et sa miksiki ei pannud erapooletute isikute kiitust, Waiblingeni edewate tüdrukute ütlust: „ta on rumal haneke“ — see on ju kõige suurem süütuse ja hingesuuruse märk —, et sa ise Alam-Sõitu ei läinud, et koha peal kõike sel-

geks teha, seda võib sulle ainult Jumal andeks anda. Ara teeninud oled sa selle eest küll põrgu piinad."

Tädi nägi kahjurõõmuga paruni rahutust ja piina. Tema seletus oli aga hoopis teistsugune. Tema kujutas endale ette, et parun tema lõpuliku wõidu peale nii kade on, et istuda ei wõi. Oleks tädi teadnud, mida paruni süda praegu üle elas, poleks ta rõõmustanud. Tädi kehtis seda inimest nii, nagu ta veel kedagi ei olnud wihanud.

Suusike oli niisama rahutu. Alles nüüd arwas ta end awalikus häbipingis istuwat. Ta oli au kaotanud, kuid nüüd katsuti talle ta au kunstlikult jälle tagasi muretseda. Talle näis, kui oleks kõik kirikurahwas üksisilmi ainult tema poole waadanud. Ta ei kuulnud ühtegi õpetaja sõna, kuid ometi uskus ta, et õpetaja ainult temast ja ta häbist kõneleb. Siis mõtles ta emaõrnusega oma kaheaastase Pompejuse peale — armsa, isata lapse peale. Seepeale jäi ta täitsa kurwaks. Ta palwetas oma poja eest.

Ja — uudishimu on ometi andeksantaw — aegajalt piilus ka tema oma mehe poole, kelle kaju ta ainult läbi udu mäletas. Ius mees oli ta — seda ei wõinud keegi salata; kaunis paistis ta ka Suusikesele. Sarnadust oli tal wäikse Pompejusega juba üleaugi. Siis tulid Suusikesele ta sõnad kirikuteel meele. „Mis ta sellega õieti arwas?" — mõtles noor naine ja waatas jälle oma mehe poole, kui oleks ta selle näost tähtnud ära lugeda, mis ta oma ütlemisega küll mõtles. Kui nende põlewad pilgud kokku puutusid, sbowis Suusike ennast ikka kõige sügawamale maa alla.

Ohe sõnaga — Suusikesel ei olnud sugugi kirikumeeloolu. Teda segas ka briljant-sõrmus, mis ta paruni käest oli saanud. Suusikesele paistis see väga imelik, et sõrmus, mis mõne tunni eest paruni sõrmes oli olnud, nüüd tema oma on. Wärisedes kerkis sügaw õhkamine ta rinna põhjast.

Olgugi, et õpetaja täna kõige pikema jutluse kogu aasta kohta pidas, paistis see ometi väga lühike olewat, muidugi mitte neile, kes seda tõesti kuulasid.

Lahkumine.

Tädi Rosmarin andis walitsejale kätega ja silmadega märku, et see Suusikese käekõrwale wõtaks. Korraga oli aga parun juba seal ja tõrjus walitsejaisanda järgmise lausega kõige wiisakamalt eemale: „Lubage, et ma oma abikaasa wõõrastemajas saadan."

„See inimene on ju päris häbemata!" ütles tädi walitsejale. „Mispärast lasksite teie ennast kõrwale tõrjuda? Tema näitab inimestele, kui ei oleks ta sugugi minu wõidu peale kade. Ta eksib. Ma nägin kirikus selgesti küll, kuidas ta waewies. Mind ta ninapidi wedada ei saa!"

(Järgneb.)

Lapsesuu.

Peeter, Liisi ja Richard on toas ja mängiwad. Siis astub ema sisse. „Mida teie, lapsed, mängite, ja kus on Richard?" küsib ema. „Meie mängime isa ja ema; Richard istub laua all ja ootab, kuni ta ilmale tuleb!"

Oswi.

Üks lugu.

(Järg 2.)

Iga uus päew watas mu hingesse ikka suuremal määral midagi saladusliht, magus-rasket ja mu mõttes löid elule igasugused wangistawad illusioonid. Ma olin põhjata rõõmus ja ma wõisin päewad läbi naljatada. Ma panin enese tihtilugu rumeenlase riietesse, tegin omale madratsikarwadeft wurud ja kargasin hirmsasti karjudes ja kirwest keerutades mu kajuti kõrwale olewasse parka. See sünnitas wangide hulgas kirjeldamata paanikat ja ma naersin pisarateni. Ehk ma läksin jama toaletis kapralite kajutisse ja nõudsin, et mulle silmapilk kaks katla täit suppi ja kanikas leiba antaks, wastasel korral maha tappa ahwardades kõiki, kes elab ja liigub, sest ma olen Rumeenia pealinnaft ja naljal et ole minu silmis mingit tähtsust. Kui mind ühesel jõul kraest kinni wõeti ja nii mõnigi raske rusikas mu kiisast näo territooriumi okkupeerida tahtis, kiskusin ma wurrud maha ja siis naersime me kõik selle sigaduse üle. Ühel õhtul lõikasid ma Nikitinil, kui see rahulikult magas, teise wurru ära ja siis naeris kogu park, nagu hullumeelne, kui Nikitin üles tõustes tükil ajal aru peale ei saanud, kas ta alles und näeb, wõi on ta tõesti ärkweel.

Selle nalja eest oleks ma peaaegu arresti saanud, kuid ma seletasin, et Nikitin täia täis on nagu karupoeg ja muul moel teda kuidagi sundida ei saa oma karwu maha ajama ja saunä minema, ja et see pole kellegi habe, waid parasitide istandus, selle sõna tõsises mõttes. Et Nikitin Saksa keelt ei mõistnud ja minu seletuse peale ainult ära lõigatud wurru näppides reageeris, siis jäi õigus minule ja Nikitin aeti sauna.

Igal hommikul, kui ma selle üle mõtlesin, et täna jälle seda ilusat naist näha saan, asus mu rindu teraw, magus wärin, nagu koolipoisil, kui teda tahwli juure kutsutakse.

Ühel päewal, kui teised kontoriteenijad kõik lõunale olid läinud ja ta ükski laua ääres istus, wõtsin ma peegli ja hakkasin teda päikesesäruga lastma. Ta pani walged käed näo ette ja sõrmede wahelt naersid kaks wallatut silma. Ma suudlesin peeglit ja saatsin siis päikesesäruga suudluse üle uulitsa. Ta ei warjanud nägu, waid surus ainult ereda walguse eest silmad kinni, huultega liigutades, nagu piilaks ta muft. Siis hakkas ta naerma, tõusis üles ja kadus toa sügawusesse. Ma hakkasin teda peegluga õtsima. Ta seisis ukse ääres ja naeris. Siis astus ta sammude ettepoole, saatis kelmikalt ühe õhumuflu ja hüppas akna waheseina warju. Seal pilus ta ühe silmaga. Nii pea, kui ma peegli ta peale juhtisin, tõmbas ta näo jälle ära. Ma wiskasin peegli ära ja hakkasin albumisse kritfeldama. Ma joonistasin juudi, kes oma surelale seale päästerõngast kaela wiskab. Juudi habeme tegin ma nagu küsimisemärgi ja teise jalga tegin ma talle kohwitrumli. Sinna kõrwale kirjutasin salmi:

Ara oma poega Jaani
Ujuma wii okealani:
Seal see hirmus walaskala
Ara sööb tal käe ja jala.

Siis joonistasin ma weel, kuidas sõjawang elus kassi sööb. Kassi nägu oli inimese omaga väga sarnane ja tuletas kindral Mackenseni meele.

Ta liitus end vastu aknaklaasi, tõusis kikiwarwule, ja tegi, nagu püüaks ta waadata, mis ma joonistan. Ma surusin albumi vastu akent.

Ta laskis enese küünarnukkide peale aknalaualale ja waatas silmi pilutades. Siis wäristas ta pead ja kehitas õlasiid. Ta ei saanud aru. Joonistus oli liiga wäike ja nii kaugel maa peale oli wõimata sellest aru saada.

Siis joonistasin ma sõega „Madonna“, teisele küljele okastraatidega ümbritsetud südame ja sinna kõrwale pakku Saksa wahisoldati. Alla kirjutasin: minu Amor!

Joonistuse seadsin ma molberdi peale ja nihutasin akna äärde. Ta waatas kaua, hakkas siis wallatult naerma ja lõi käed kokku. Siis kustutasin ma selle maha ja joonistasin enesefarnase sõjawangi ahelatega posti külge neetud ja ta nina ette südame, mida plika pika kepi otjas rippuda lasseb. Kõrwale tegin suure küsimise märgi. Ta püüdis tõsiseks jääda ja wäristas eitawalt pead — ei, ei. Ma waatasin talle otse silmi, tegin kurwa näo ja nikutasin pead — ja, ja. Siis pööras ta näo ära ja ei waadanud. Ma kustutasin joonistuse ära, ja kirjutasin suurte tähtedega lõuendile: „Olete te pahane?“ Ta muigas ja wäristas pead.

Siis kirjutasin ma: „Ma tahaksin teid joonistada.“

Ta naeris ja kehitas õlgu. Ma wäristasin pead — te ei taha?

Ta sirutas käed ette wälja ja nikutas — jah tahan!

Keegi tuli. Ta lõi järsult käega ja hüppas kõrwale. Ma lükkasin lõuendi maha ja läksin akna alt ära.

Jutuajamine lõuendi abil ei olnud praktiline — seda wõis ka mõni teine näha ja lugeda ja sel oleks wõinud soowimata tagajärjed olla. Ma leidsin teise abinõu. Ma lõikas albumi lehtedest terve tähestiku paari tolli pikkuseid walgeid tähti wälja ja näitasin neid siis ükskhaawal, tarw:liis sõna kokku seades. See oli mõnus ja hädahüla. Ka tema tegi sedasama. Nii rääkisime meie iga päew, kui ta ükski kontoris oli.

*

Adjutant sõitis ametiasjus paariks päewaks Hammersteini ja siis olin ma sunnitud laagris olema. Need olid igawad päewad. Ma ei leidnud rahu ja uitasin päewad läbi mööda laagrit, nagu haige. Mu mõtetes elas ainult ilus mustafilmaline plika. Ma püüdsin end küll trööstida, et ma teda jälle warsti näha saan, ja las ta natuke aega waewaleda teadmatutes ja arwamises, et ma ta vastu ükskõikne olen ja et meie pealiskaudsel tutwusel mingit sügawamat juurt ei ole — muudu hakkab

ta enesest liiga suurt lugu pildama ja see et ole sugugi soowitaw, kuid kõik see mõjus wähe.

Ma olin kirjeldamata õnnelik, kui adjutant jälle tagasi tuli ja ma jälle linmas tööd jatkata wõisin.

Kui ma jälle akna alla ilmusin, libises õrn muige üle ta puhta näo. Lõuna ajal küsis ta mu käest tähestiku abil:

„Kus te nii kaua olite?“

„Ma olin haige.“

„Ei ole tõsi — te ei näe sugugi nii wälja.“

„Mitte keha ei olnud haige, waid hing.“

„On see nüüd terve?“

„Ei ole — see ei saa nii pea terveks!“

„Mis selle haiguse põhjus siis on?“

„Te teate seda ise paremini!“

„Mina?... Kuidas wõin mina seda teada?“

„Teie filmad on mu hingesse haiguse idud saatnud.“

„Minu filmad!... Te teete nalja!“

„Ei. See on kurb tõde.“

„Misparast kurb?“

„Selleparast, et...“

„Noh?“

„Ah, ma ei mõista seda seletada!“

„Te peate seletama, muudu saan ma wihjaks!“

„Tulge siia, siis ma seletan... See on pikk seletus!“

Ta lõi pea selga ja hakkas naerma.

„See on wõimata!... Tulge te siia!“

„Ma ei tohi.“

„Miks?“

„Ma kardan teid. Teie filmad surmawad mu hinge täiesti!“

„Ma tulen... Kunas?“

„Homme lõunal...“

Teisel lõunal ütlesin ma majahoidjale, et mul on tarwis siit kõrwast kauplusest pintslite pesemiseks tärpentiini tuua ja läksin ta juure.

Ta oli enese eesriide warju ära peitnud. Ma seisin tükk aega kehet tuba, nagu otseks ma teda ja astusin siis argelt eesriide juure.

„Nagu ma näen, kardate te mind. Näen ma tõesti nii hirmus wälja?“

Ta naeris.

„Oh, ei, ma ei kardata teid sugugi, ma tahtsin ainult näha, kas te mind üles leiata!“

„Ma leiaks teid ka siis üles, kui te endid kuhugile teise planeedi peale peidaksite!“

„Ah tõesti? Te teete nalja. Ma arwan, et te mind sugugi selle wääriliseks ei pea, nii kaugelst otsida!“

„Miks te seda arwate?“

„Mul ei ole nii suurt kunstwäartust, et teid huwitada suudaks!“

„Te püüate oma häid omadusi mahakiskuda, et mult komplimenti kuulda. See on naisterahwaste juures ikka nii!“

„Ah ei — te eksite! Ma et ela mitte selle wana shablooni järele!“

„Tõesti? See on väga kinduäärt, kui inimene iseseisew püüab olla!”

„Ma olen ikka iseseisew olnud, vähemalt hingeliselt. Mu hing ei ole kunagi wõõraste mõjude alla end painutanud.”

„Ja on ka praegu sellest waba?”

„Praegu?... Seda ma ei tea.”

Ta waatas kawalalt mu peale, hakkas lõbusalt naerma ja istus laua peale.

„Miks te püsti seisate? Istuge.”

„Ma mõtlesin kohe jälle ära minna. Siia wõib keegi tulla ja mind siit leida ja sellel wõiwad soowimata tagajärjed olla.”

„Ärge kartke! Siia ei tule praegusel tunnil keegi, ja kuigi tuleb, siis ütlen ma, et te maalt minu isa juurest olete, kus te põllutööd teete...”

„Te mõistate siis luisata kah!... Ma ei uskunud!”

„Luisata wõib kõigile, ainult mitte sellele, keda armastatakse!... Miks te ei istu?... Istuge siia minu kõrwale laua peale!”

Ta lükkas wäikse käega paberid eemale.

Ma istusin ta kõrwale.

„Miks te nii kaugele istusite? Ma ei hamusta, ärge kartke!... Ja kuigi ma hammustan, siis ei ole mul ometi mingit kibwoti...!”

Ta naeris kawalalt.

Ma nihutasin end ta lähemale.

„Weel!”

Ma nihutasin end weel lähemale.

„Weel! — Ah, ma näen, et mu lähedus teile wastumeelt on... Aga just sellega tahan ma teid karistada ja piinata — teadke siis, et ma väga halb inimene olen.”

Ta nihutas end täiesti mu lähedale ja litsus oma sooja noore keha tihedalt mu wastu. Ta põlwo puutus mu põlwe ja ma hakkasin tase wärisema. Ta waatas mu peale ja naeris:

„Et ma teid siia kutusin, näib teile weider küll olewat... Eks ole tõsi?”

„Mitte sugugi! Mul on ütlemata hea meel, et teie seltsis wiibida tohin.”

„Tõesti?... Aga te ei näita oma headmeelt sugugi üles... Teate, mispärast ma teid siia kutusin?... Mulle meeldiwad teie juuksed ja ma tahaksin neid silitada... Te lubate?”

„Ma näen, et te mind pilkama hakate... Olen ma tõesti nii naeruwäärt?”

„Aga... kui walesti te minust aru saate!... Te olete kuri inimene... Te haawate mind niisuguste ütelistega!”

„Jumal hoidku mind seda tegemast. Seda oleks ma kõige vähem soowinud.”

„Mispärast ei usu te siis mind?... Ma tahan, et te mind usute...”

„Ma usun teid!”

Ma lasksin oma pea ta laele ja wõtsin ta kätte oma kätte.

„Teil on aus käsi. Kui pehme see on, teate, see on nii pehme, kui liblika tiib, niisuguse ilusa rubiinrinnalise liblika, kes ainult nartsisidid suud-

leb... Ja need sõrmed on kui pähkaja walged küünlad, ja wallatud on nad, need sõrmed, teate, mulle näib, just kui elaksid nad iseseiswalt, kui juudaksid nad muigada, rõõmu ja kurbust tunda... waadake seda wäikest sõrme, kui wallatult ta enast minu sõrme ümber kifub... see on nagu wäike noor sisalik, kes elimest korda päikese soojust tunneb...”

Ta silitas mu pead.

„Te mõistate ilusti kõneleda... Kõnelege mulle midagi...”

Ma lasksin oma pea ta sülle. Ta põlwed wärisid soojalt.

„Millest pean teile kõnelema?”

„Millest tahate...”

Ma surusin ta käed wastu oma palgeid.

„Kuulake siis tähepanelikult... See oli üks kord ammu, väga ammu. Keegi noormees oli eksinud ja ta heideti wangitorni. Ta ei olnud weel elanud, talle olid alles wõõrad kõik rõõmud ja õnned, sest ta oli alles väga noor.

Kitsas õudses wangikambri pidi ta elama, lahutatud paksude kiwimüüride läbi kõigest ilmast. Kewadel, kui läbi kitsa, raskete raudwõredega kaetud akna, sinine taewalapike rõõmsalt helkima löi ja aknasingul sammal rohelisteks muutus, nagu kallis kuningate mantlijamet, nihutas wang hallitanud pingi akna alla ja waatas wälja kitsast roostetanud raudwõrede wahelt. Ta akna wastas oli samasugune kitsas aken ja sealt waatas wälja noor naisterahwas, kahwatanud, kuid ilus, nagu altari pühapilt.

Rõõmus wärin woogas wangi rinnust läbi ja ta wäsinud silmades löi sarama ere tuluke.

Päewad läbi seisis ta akna all ja kui ta naisterahwast nägi, oli ta rõõmus, nagu wäike laps. Tõegi õõsel tõusis ta akna alla ja püüdis pilkudega läbitungida öö mustast hingest.

Tihstilugu laulis ta õrnu laule, mis kõlawad olid, nagu kewadise mereuule naer ja mis rääkisid noorest armastusest ja ilufatest kuningatütartest. Neid laule oli ema talle õpetanud, kui ta teda suudeldes oma süles oli hoidnud. Wangiwahti pani see imestama ja ta wangutas arusaamatalt oma halli pead.

Aga ükskord wiidi wang ära teise wangimajasse, kus olid paksamad müürid ja pimedamad kongid, sest ta oli kardetaw isik, nagu wõimumehed seda arwasid.

Ühel ööl, kui torm pilwerindasid lõhkus wõimfate lõõkidega ja pilwed walusaid pisaraid pillasid alla patusele maapinnale, löi wang raske hoobiga wahi furnuks ja põgenes ära.

Ta sammus pühkamata ööd ja päewad, läbi metsadest ja laantest sammus ta ja läks tagasi wangimajasse, kus ta naisterahwast oli näinud, kes ilus oli kui altari pühapilt, ja kus ta oma kurwa elu ilusamad ja õnnelikumad wiinud üle oli elanud... See oli armastus, see oli tõine armastus...”

Eesti wärwid.

Kawaler: „Minu preili, meie oleme walmis pidusöögile ilmuma.“
 Daam: „Nonoh, sabakuubedes!? Niisuguse tähtsa isamaalise pidu puhul oleks see weidi wõrastaw.“
 Kawaler: „Mitte sugugi, Eesti wärwid.“
 Daam: „Kuidas nii?“
 Kawaler: „Must sabakuub, walge west ja — ja hm — ja —“
 Daam (kawaleerile, kellel siuline nina): „Ja teie — nina..“

Ma tõstsin pea üles ja waatafin ta filmi.
 Ta nägu oli kurb ja tasa tujukatajad libedad huuled.
 „Nüüd rääkige teie..“

Ta laskis oma käe mu õlale.

„Teine kord.... Te tulete homme jälle?“

„Ma ei tea, ma olen ju luku taga... Kui ma emajäi wälja petta mõistan..“

„Ah, küll te mõistate, kui te tahate... Te tulete?“

Ta pani mõlemad käed mu õlgadele ja waatas mulle otse filmi. Ma haarašin äkisti ta ümber kinni ja surusin oma huuled ta huultele. Ta laskis enese laua peale mind kaasa kiskudes ja imes oma huultega kirglikult mu huuli. Ta libedad huuled olid pool lahti ja mu hambad puutusid ta hambaid, siledaid kui noa tera. Meid waldas magus, mõistuströöwiw ekstaas.....

(Järgneb.)

Kirjandusest.

„Nüüdsel ajal kolab ilmas
 Ringi kole kolumats,
 Nälg ta nimi, tühl wats,
 Ja kui liial toitu silmas,
 Ajab pärani ta suu,
 Hulub siis huhuu, huhuu!“

„Odamehe“ kirjastusel ilmuda warsti lasteraamat täisealistele „Nälg-kolumats“, hingehind, lastele ainult tshekiga.

Oswi.

Viimased laengud.

A. Lichtenbergeri järele A. Johannson.

— Nõnda siis, marquis, teie arwate...

— Mu herrad, ma arwan, meie peame järgmise plaani järele käima: homme hommikul astume Doveris laewadele; samal päewal sõidab Pusey oma laewadega Plimouthist wälja; laewastikud ühinewad, asuwad La-Manche'i ja teewad ta waenlaseist puhtaks. Siis wõtame tormiga Bresti sõjasadama ära. Wõtame kinni mäsajate laewad. Linn langeb. Kõik mäsajate waranduse konfiskeerime.

— Tore, suurepärane! Ja edasi?..

— Siis laotame kuninga nimel üleskutsed laiali. Kogu Bretagne tõuseb. Ja katsugu siis mundrites rööwjalik teda lüüa! Nädala pärast oleme Bretagnes täielikud peremehed ja meie eellsalgad tungiwad Vandeesse.

— Vandee magab, furnud ta weel ei ole.

— Hästi õeldud, Allagre. Ja kui kogu lääne Prantfusmaa meie poole on löönud, läheme 50.000-lise sõjawäega Pariisi.

— Ohoh! — hüüdis parun de-Rilliere, — kas ei ole see aga liig kardetaw?

— Mitte sugugi, minu armsam parun. Terroriseeritud rahwas on türannidest wäsitatud. Ta tunneb juba oma eksitust ja ihkab rahu. Ta loeb endale suuremaks õnneks meie lippude all teenida, et mitte nälgja surra.

Naisaustaja: „Kahetsen väga, et teie uus näidend publikumile ei meeldinud! Mitte kordagi ei kutsunud teid siis välja?“

Luuletaja: „Ah, see o'enes ainult halvast olukorrast; esimese vaatuse järele kutsutakse kirjanikku harwa välja — ja peale teist vaatust ei olnud enam ühtki inimest saalis.“

— Kahel nädala pärast on meid juba sadatuhat, — kõneles krahw de-Saint-Dalmone wõimsalt. Meie täname oma häid liitlasi ning asume pärast lahingut, aga võib olla, ka ilma lahinguta, Pariisi. Meie teeme pealinna neist jälkest olewustest, kellest ta praegu kihiseb, puhtaks, ning Prantsusmaa on meie.

— Hurraa! — hüüdis püttsepp Boduaine, — see on õige sõna! Tubli sõjakäik seisab meil ees.

— Meie waene Pariis! Misjulgusena me ta küll teame!...

— Ta haiseb.

— Pole wiga! — hüüdis d'Arenwale, — Pariis jääb Pariisiks.

— Kas tõesti, vicomte? Elagu ooperilauljannad, piknikid ja pidud!

— Mis te arwate, kas Dervale peaks weel elus olema?

— Kui teda enam ei ole, on teised. Kuid rahustage. Pariisis leidub alati wiina, naisi ja kaarte.

— Ja juukselõikajaid. Neil logarditel inglastel siin pole ju aimugi peenikestest frisuurist.

Üks wana hall talupoeg mõtles walgult:

— Mu silmad näewad jälle Jumalaema kirikut ja meie kaitsja Püha Jenowewa pühadusi.

— Mu herrad, elagu ilusad nais- jakobiinlased! Näitame neile, et mitte üksi armastuses, waid ka lahingus üks aristokraat kümme patriooti wäärt on!

Sarnast juttu aeti Londonis ühel juunikuul õhtul aastal 1795, „Cambapea“ wõõrastemaja suitust mustunud söögitoas.

Tuppa tuli weel üks mees. Ta istus waguasi pimedasse nurka. Koondatud tähelepanekul nähti teda nende juttu kuulawat. Tema kurja, peaaegu julma ilmega nägu oli nagu kiwiist ja awaldas harukordset energiat. See paljastas temas talupoja. Kuju ja näo järele otsustades näis ta olewat noor, kuid tema juuksed olid walged nagu rojalistide lipp.

D'Arenwale, kes teda kõige esiteks oli märganud, hüüdis:

— Aa! see on ju meie tubli Michel Bochyn!

Nad asusid ta ümber ja surusid tema käsi. See mees oli üks Vandee sõdade kangelastest. Talumehe poeg, pärast notaariuse kirjutaja, oli ta katoliiklaste liikumise peamine juht. Ta oli ühis-tele wälg ja kõue. Rahuliku eneseühkusega wõttis ta wastu talle jagatawaid kiitusi.

— Noh, minu armas, kuidas on? — pööras tema poole Saint-Dalmone, — kellega siis teie homme kaasa tahate sõita?

Vandee lane süütas aeglaselt piibu, siis ütles ta:

— Ma ei sõida üleüldse mitte.

Imestuse hüüded kõlasid ja laitswad pilgud langesid ta peale. Wiimaks segas Maurle wäikuse:

— Ma mõistan, — ütles ta, — nähtawasti on teil mõni teine ülesanne täita. Wahest ehk koguni Vandees wastuhakkamist õhutada?

Talupoeg vastas:

— Ma ei võitle enam.

Imestus suurenes.

— Wabandage, aga meie ei mõista terd, ütles d'Arlenvale. — Teie teete nalja. Muidugi, teie — Thorni ja Choleti kangelane, Mann ja Savatni võitja... Ja mis põhjusel siis...

Michel võttis piibu suust ja ütles:

— Ma kardan.

Kõik feisid nagu pikse tabatuna. Nad teadsid, jee inimene oli ju kangelane. Nooremad hakkasid pilkawalt naerma. Noaterana lõikawa pilguga waatas ta nende noorukeste peale, ja naer nende nägudelt kadus.

— Kuulge, meie tunneme teie wahwust, teie kangelase-meelt... kuid mis tähendawad teie sõnad... nad on mõnegi meie seast tufaga täitnud. Seletage, kõnelge.

— Kõneledes läheks mõnigi teie seast weel tufafemaks. Ma ei suuda seda aga mitte kuidagi edasi anda...

Troonia kahin käis läbi kuulajate.

Krahw astus Bochy juure:

— Kuninga nimel, mu sõber, kõnele. Ma palun.

Talupoeg jättis suitsetamise.

— Krahw, — wastas ta, — minu perekond wõlgneb teile palju tänu. Kui teie soowite, ma justan.

Ta koputas piibu tühjaks ja pistis tasku. Siis toetas ta oma käed laua peale, tema pilk kiindus miskisfe nägemata punkti, ja nii algas ta pikkamisi oma jutustuse kesk hauawaikust kõlatul, tumedal häälel, mis kõlas nagu hädakell õnnetuse õõl.

— See oli 14. mail 1794. aastal. Ma olin Inglise liinilaewa „Devastatori“ peal, laew oli warustatud kahesakümne suurtükiga ning seisid sir John Paltoni käsutada. Meie laewa saatsid kaks fregatti: „Swelt-Ladn“ ja „Albion“, karwet „Squale“ ja üks wähem laew, nimega „King-Henry“. Sinised olid ajanud meid peale oma wõidu d'Armaille juures ulgumerele, ja sealt päästsidki meid inglased meie laewa jäänustelt oma päästepaatesse. Nimetatud laewastik rihtles neli merepenikoormat kaldast, Bresti ja Loriani wahel. Meil oli ülesandeks kinni püüda wabariiklaste laewa „Carmagnolat“, mis püüdis Bresti sadamasse pääseda. Laewal asus konwendi liige Barkuse, kes laewalaele gilljotiine oli lasknud üles seada. Laew oli 9. mail Nautist wälja lõitnud. Tema meeskond oli juur 467 inimest ja 19 wangi; wiimaste hulgas oli ka minu haawatud wend Jean-Mathias.

14. wara hommikul, nähtus kaugel walge puri. See oli „Carmagnola“. Meie asusime tagajamisele. Meie eeldus kohtus õigeks: waenlane taganes Helena saarte juure. „Swelt-Ladn“ ja „Albion“ awasid esimestena tule. Neid toetas „Squale“. Waenlasel oli suurepärane suurtükikäsi; ta andis tugewa wastulöögi. Tuul waikis. Lahing wäl-
tas kolm tundi. Meie laewal ei olnud wõimalik

jellest oja wõtta. Järsku kõikus „Carmagnola“ tugewasti, ja kergelt, woolu kistuna, libises ta meie fregattidest, mis liikumata seisid, mööda. Koh-
tudes „King-Henry“ kõrwal, külwas ta selle tiheda suurtükitulega üle ning lõi reast wälja. Müüd tuli järg meile tegewusse astuda.

Lahingu lõpp oli ilmaga näha. Wabariiklastil oli purustatud kaks masti, pool meestest langenud ja wähemalt 20 suurtükki wigastatud.

Pommitamine wältas tunni. Meie kaotused olid kaunis rasked. Kuid pikkamisi rauges waenlase tuli. Meie teadsime selle põhjuse. Nende laenguid, mis meie laewale kukkusid, terasemalt silmitsedes nägime, et need olid konserwi karpest, wana rana tükkest, tinast ning kiwid. Püsirohtu wõis neil jatkuda, kuulidest oli aga nähtawasti suur puudus.

Puhus õhtut kuulutatav kerge mere-tuul. Kasutades seisukorda andis ülemjuhataja käsu kõik purjed üles tõmmata, et pommitada wabariiklasti ligemalt. Nende tuli jäi järjest harwemaks. Weel paar tundi, ning lõpp on ebapaetaw.

Sel filmapilgul nägime esimest korda miskit kohutawat. „Carmagnola“ lagi oli tühi nagu stepp. Ainult üks asi tõusis kõrgele üles: waike puust tapamasiin, gilljotiine. Mitu korda olid osawamad suurtükimehed tema peale sihtinud, kuid kuulid lendasid mööda, just nagu oleks kellegi nägemata käsi neid kõrwale juhtinud. Need meie meestest, kellel oli pikksilm, teatasid, et tapamasiina juure weetawat kinniseotud inimesi; neid oli üheksateistkümme. Ma mõistsin: Enne oma surma tahtis kuningatari wangi surmata. Kuulidest tabamatu, nagu tema põrgulik masiingi, waatas ta külmalt seda professi pealt. Ma tormasin ülemjuhataja juure. Ma ütlesin, et minu wend seal on. Ma palusin teda käsitõitlusesse astuda. Ta wastas külmalt, tema kohus olewat oma mehi hoida, kuna õõ tulekul waenlane nii kui nii suurtükitulega ära häwitatakse. Ma olin arutu, ma haawasin teda... Ta andis käsu minu ärawiimiseks. Hirmust ja koledufjest moondunud pilgul nägin, kuidas üheksateistkümme pead pakult weeresid. Üks neist oli Jean-Mathias pe.

Päike wajus. Meie süitastime tuled. Wabariiklaste laew oli pime. Suurtüki mürin rauges pikkamisi ja waikis lõpuks.

Pikkamisi liikusime edasi, waenlasele üht pauku teise järele saates. „Carmagnola“ oli oma purustatud pardaga nagu surnukeha, mis walmis iga minut põhjatusse wajuma. Miskit ei liikunud tema lael, nagu oleks laewa kogu meeskond surnud ehk äraolew.

Järsku sähwasid wabariiklaste suurtükisuid umbes kolmesaja sülla kaugusel tuld ja nagu pikse kargatused mürisid meie peade kohal. Suurtükimees minu kõrwal langes. Patarei komandöör urises: „nurjatud, nad on endid laengutega warustanud“ ja kumardas wastulaengu andmiseks. Taganeda oli wõimata. Pikkamisi libisesime mööda peeglitelget merepinda, pikkamisi nagu matuserong...

Ma heitsin pilgu mehe peale, kes mu kõrwal

oli langenud. Tema rind oli purustatud. Imelik: laeng ei olnud teda pooleks kiskunud, kuna see aga harilikult sünnib, kui kuul kedagi ligema maa tagant just keha keskele trehwab. Laeng ei olnud teda mitte purustanud, pigemini ära muljunud. Üks laeng oli kolmandasse suurtüki patareisse langenud, ilma et ta seal mingit kahju oleks teinud; kõik jäi terweks, ainult suurtüki kate oli ülepritsitud miski imeliku seguga. Paremal pool laewalael läikis miski ebamäärne laik. Üks oli kindel: waenlasele ei olnud enam laenguid. Suurtükka lasti mingisuguste kuulidega, mis ei olnud wäga kõwad, ja mis trehwates lossi läksid. Niisugune meeleheitlik wastupanek tegi mu segaseks. Ma küüsin eneselt: mis laengud need on?

Jutustaja peatas. Ta oli erutatud. Siis jatkas ta tumedal häälel:

— Oo ligines. Meie laewa tulede walgustatuna paistis „Carmagnola“ must wari; ta püsis weel wee peal. Jälle sähwus tulejuga. Laeng langes meie laewale. Kuul, õigemini miski kuulisarnane asi lendas minu ni ligidalt mööda, et ma õhurumistest peaaegu kukkusin. Lennates ei otjunud ta tuttawat raua ehk tina wiinat, see oli pigemini wehkiwate tiibade ehk lehwilwa riide kohina sarnane. Ühe sõnaga, see pidi olema midagi pehme masta materjalist. Minu eeldused näisid põhjendatud olewat. Kuid millega wõisid nad meid lasta? Laenguft tabatuna ragises fock-mast ja langes wiist, kuid jäi terweks. Leitnant jooksis lateranaga sinna. Sekundi pärast tuli ta tagasi. Ta nägu oli surnukahwatu. Ma tormasin langenud masti juure. See oli kaetud miski kleepiwa mudaga, milles iseäralikud pehmed ained nähtusid ja mis musta, walget ja iseäranis punakat karwa olid... Laewa lage kattis liimine, wõikalt lehkaw masse... Wärin käis läbi mu liikmete, kuigi ma enesele selle nähtuse kohta mingit kindlat otsust ei wõinud anda... Ma nägin madruste tufaseid nägusid; miski seletamatu pahaendeline arusaamatuse oli waldanud kogu laewa meeskonna.

Kolmas kogupäik, mis oli kõrwulukustawam kui eelmised, pani õhu wärisema. Näis, nagu oleks waenlane meie liginedes tugewamal wastuhakkamisele koondunud. Üks nõrgemast lastud laeng langes kotte ja kõite hunikusse, weeris lõhkemata minu jalge ette pimedasse nurka. Ma haarasin selle... Müüd sai mulle kõik selgeks...

Kõneleja pühkis hirmuhigi. Pea jatkas ta.

— See laeng oli kohati kõwa, kohati pehme, märg, ümargune ja mitte wäga raske. Miski kleepiw wedelik imbis temast... Mu sõrmed tundsid kõwu ja pehmeid kohti, mingisuguseid muhkusid ja aukusid... Ega ometi?... Hirmus mõte walgatas mu ajus... Püha Jumalale ei, see on wõimatu, see on mõttetu... Ma haarasin suurtükiväljalt laterna... minu käes oli püsirohu suitsust mustunud, hirmsaks moondunud inimesepea... Jean-Mathiaje pea...

Ma hakkasin hullumeelsena kiskendama: „pead! pead!“ Kõik wõisid mind. Oli tundmus, nagu

oleks kõikidest jääkülma juga läbi jooksnud, kõri muljunud, hingamise matnud. Kuuldusid hoiged, ohked, karjatused... Inimeste pead — need olid wabariiklaste wiimased laengud! Ja mitte üksi gilljotineeritute pead, wange oli liig wähe, waid langenute ja wiist haawatute peadki.

Wiiekümne sülla kauguselt langes uus peade laeng meie peale. Kolmekümne sülla kauguselt jälle ja siis jälle uus laeng. Patarei komandöör langes purustatud peaga. Kellegi blond pea kiskus lõhki leitenandi kõhu. Lendas mustajuukselisi ja halle päid. Neid sadas meie kaela wahetpidamata. Nende igaweseks suletud huulilt kõlas suurtükkide mürin ja nad laotasid meie üle haua külmuse. Need elutud kehajaod, külwates surma ja hukatust meie keskele, karjusid meeleheitte, wiha ja kättemaksu hümmust. Ei, see oli wäljakannatamatu, see oli liig kole!... Üks peadest kukkus puruks wastu suurtükki, mille kõrwal ma seisin; selle hambad lendasid suust ja tungisid minu glasse; suurtüki küljes tolknesid pikad hallid wurrud. Kellegi inetu, paljas pea rabas jalust laewapoi. Laewalagi näis nagu tapamaja: kogu tekkis kattis weri, mis kihwas peaju tükkest, purustatud kontest ja muist arusaamata jagudest. Paljad hammaste read oleks nagu oma waenlasi haarata tahtnud, et pureda, närida, häwitada... huuled hiritasid kahjurõõmsat hiritust... eluta silmad tungisid konteni... Ol see oli kole öö... kuid see ei olnud weel kõik.

Tuul läks külmemaks. Ei! parem on tiku wõitlus, kui niisugune lahing! Wiimaks oli waenlane laew oma tühja parda ja tolknewa tapamajinaga üsna meie ligi. Weel kakskümmend... kümme sülda... Poomhaagid olid walmis. Kirweste, piikide ja mõõkadega warustatud mehed asetisid waenlasele kallaletormamiseks ritta. „Carmagnola“ lael ei liikunud ühtki elawat hinge. See surma waikus täitis me südamed õudusega. Näis, nagu seisaks meil halastamata wõitlus ees mitte inimestega, waid mingisuguste sünkide jõududega, hirmsate waimudega, kes walmis meie kõri haarama sel õisel tunnil... Mõlemad laewad puutusid juba peaaegu kokku. Waikwalt wahitsid suurtükisuid. Mina ja üks hiigla iirlane walmistufime laewa äärel seistes hüppamiseks... Järsku pomises mu naaber midagi ja lõi risti ette...

Teisel lael, otse meie wastas, seisis suurtüki juures, põlewat tahti käes hoides, „miski“.

Jutustaja ohkas raskesti.

— Sellel „miskil“ oli keha, olid käed ja jalad; selle seljas oli wabariiklaste kaardiwäe munder, ometi ei olnud sellel „miskil“ inimesega sarnadust. Mõistate... tema õlgade wahel... ei olnud midagi... Ta tõstis põlewa tahti süütamiseks; kõlas pauk... see wiimane pea tappis iirlase.

— Kui kole! — hüüdis Saint-Dalmone. — See oli hallutsinatsioon.

— Jah; selle mõttega rahustufingi, midu oleksin hulluks läinud. Minu mõistus jäi terweks. Meie tormasime paljaste mõõkade ja piikidega

„Carmagnola“ laele... Hava waikus wõttis meid wastu, nagu oleksime astunud furnukeldri. Ainustki elawat olewust ei astunud meil: wastu. Kuid laterna ähmasel walgusel nägime lael lamawat sirgete ridadena peatuid furnukehi. Neid oli ühtekokku 486 — 19 wangi ja 467 laewameest. Tähendab — nad lasid meid oma peadega.

Meid waldas kabuhirm. Nagu heitunud loomade kari tormasime segaduses minema jaalt furnute riigist. Kõied, laewu ühendawad, raiuti läbi, poomhaagid ja konksud wõeti maha. Sest see oli juba enam kui liig, mis nägime! Ja õigest iulest tõugatuna kihutas „Devastator“ täiel purjel tagasi.

Alles hommikul, kui päike oli tõusnud, toibusime weidi sest painajalikkust olekust. Laewa meeskond nägi ebaharilik wälja: ühed liikusid lael segastena, urisedes mõttetuid sõnu; teised olid walged kui lumi, nende hulka kuulusin ka mina. Laewal olid ainult nõrgameelised ja walgepäised raugad. Sellest õöst saadik ma kardan — — —

Mõne päewa pärast astusid kõik need isikud, kes olid seda juttu pealt kuulanud, Prantsusmaa pinnale. Nende luud puhkawad weel praegu seal.

Meeltesegaduses.

Majaperemees (üürnikule, kes luuletaja): „Noh, kas herrad on oma walimisekaardi juba tiis kirjutanud. Eks pea warsti ära wiima.“

Luuletaja: „Ah, pagana pihta, seal ta on praegu laual... Nüüd olen sinna peale uue kewadehümnuse luuletanud.“

Majaperemees: „Aga see on ju ühe poolega Eesti raha, mis teie minu kätte andsite!“

Luuletaja: „See on üüriraha... Ja walimisekaardi teated olen kogemata tühja poole peale kirjutanud. Oswi.“

—o—

Ega's ta süwwa enam ei taha.

Paar Suistle meest tulewad õpetaja juure waese surmast teatama. Kui kõik ametlikud wormiküsimused surma asjus läbi arutatud on, küsib õpetaja lõpuks, millal nad siis õieti surnut tahawad maha maita.

„El tiä nüid, reede küll aiga ei saa, on rehepess käsil, laupäew jälle waja sanna minna... Ehk on õpetaja-härra nõnda hää ja kannatab weel paar päewä, kunni me aiga saame, praegust hääd külmad ilmad, koolu raisku ei lää ja ega's ta ka enam süwwa ei taha.“

—o—

Kangelane.

R. Charles.

Praegu on kangelaste ajajärk. Kes weel täna pole kangelane, see on seda homme. Aeg annab seks piiramata arwul wõimalusi.

Mina olen kangelaste kangelane. Et teile oma kangelaselikkusest tunnistust anda, seks esitan end surma ja hädaohu filmapilkudes, sest et inimene ilmub oma omadusi nimelt surma ja hädaohu filmapilkudel.

Esimene juhtumine:

Oles soomusrongi lahingus, lõhkes äkki me kohal waenlase granaat. Soomusrongis oli sel ajal hulk wiskepomme. Kõik kaotasid oma meelerahu, sest kui granaat neid pomme puudutab, lendame õhku mitte inimestena, waid tolmuna. Mina aga hoidsin oma kangelaseliku meelekindluse alal, küsides eneselt: „Mis teha?“ Ja wastasin: „Et surma hädaohust pääseda, waja kõik wiskepommid wagnisist wälja heita.“

Ma hakkasin kohe tööle. Weerand tundi hiljem ruttas soomusrongi komandöör mu juure ja küsis:

„Mis teete?“

Ma wastasin:

„Wiskan lõhkepommid wälja, et granaat, mis me kohal lõhkemas, neid ei tabaks, mis oleks me hukatus.“

Siis ütles komandöör:

„Te loobite lõhkepomme me oma meeste peale; me oleme 10 minutit juba wäljaspool tulepiirkonda; pealegi lõhkes granaat 15 minuti eest.“

Ma tahysin pommeid wäljawiskamise järele jätta, kuid ei oli hilja: wagnis ei olnud neid enam ühki; kuid selle eest nähtas mu tegewus, kui külmawereline kangelane ma olen.

Teine juhus oli peale seda, kui mu pahem käsi haawata sai ja ma seda kodus parandasin. Ma sain nimelt teada, et mu poeg Pihkwa all surma leidnud. Kui kangelane, mõlesin kõige pealt naise peale.

„Waja teda hoiatada, sest ta on haiglane!“

Ma astusin naise juure ja hüüdsin:

„Jumala eest, ära ehmata! Ära ehmata! Jumala eest, ära ehmata! Palun sind, wannutan sind — ära ehmata!“

„Mis? Mis on? Ma ei ehmata, ainult ütles, mis on?“ küsis ta.

„Juba kahwatasid kui lõuend ja ise lubad mitte ehmatada. Mis nüüd teha! Mu Jumal, mis teha! Ma lähen hulluks!“

„Ma ei saa aru, miks sa sellest kokutajast nii äärmiselt waimustatud oled?“

„Ah, kui ta mulle kallistusi ütleb, siis kestab see nii taewalikult kaua!“

Ma haarasin kahe käega oma peast kiini.
„Mis on sine lapsega? Jumala nimel, ütle?“
kiljus naine.

„Ei midagi!“ rahustasin teda. „Ainult ära ehmata! Kuuled, ära ehmata!“

Kuid naine langes juba minestusse. Mu Jumal, juba nüüd, kus ta ei teagi, et poeg surtud on! Mis siis, kui ta seda teada saab?

Siis haarasin lauast, et naist minestusest äratada, suure waagna ja kallasin talle selle siju pähe.

Miipea, kui seda olin teinud, hakkas naise pea imelikul kombel aurama ja ta juuksed olid täis kartuli, porgandi, supijuurte ja muud segu.

Misjuguone eksitus! Et teda rahustada, kallasin weekruusi asemel talle pähe — supiwaagna siju.

Praegu on ta minestuses. Selle asemel, et arsti juure tormata ja teda kohale kutsuda, istusin kirjutustlaua taha ja kirjutasin need read, et näidata, kui külmawereiline ma olen.

Kuid nüüd?.. Mu Jumal, andke nõu, mis teha mu naise äräpõlenud silmnäoga?.. Kuidas teda hoiatada?..

Wäga õige.

„Õitse imestama panew, mis wiimastel ajal kõik paberist tehakse!“

„Noh, paber oli ju alati kannalik.“

—o—

Hüüd rahwa seast.

„Mees, kes järele annab, kui tal õigus ei ole“ — ütles kõneleja — „on tark mees; aga seesinane, kes järele annab, kui tal õigus on...“
„On naisemees!“ hüüdis keegi rahwa seast.

—o—

Kaitsekõne.

Juhtumine sündis Eesti wabariigi piirides. Eesti riigikohtu saal oli täis kuulajaid; isegi tääl poleks ruumi jatkunud kellegi kuuewoldi wahete ükkhida.

Kaebusealuseks istus kohtunikkuude ees Tagawere kohaomanik Toomas Kange, suur, tüse wana. Teda süüdistati selles, et ta oli endale wiinatehase asutanud ja müüs althäe oma wiinatehase wiina.

Süüdistajaks oli prokuröör, kes demokraatlikult lõhnas.

Kaitsejaks kuulus „nurgaadwokaat“, kes ükslugu aewastas.

Wiimaks alustas adwokaat oma kaitsekõnet:

„Inimesed, see, et kellegi juures wiinaajamise abinõud on, ei tunnista weel, et ta nende abil wiina ajab ja müüb. Me peame... aptsih!.. filantroopiliselt, s. o. inimesearmastuslikult asja peale vaatama. Mis ei ole see õnnetu kõik ära kannatama pidanud! Suure talukoha omanik ja lugupeetud mees ja... ja... aptsih!.. äkki niisugune süüdistus! Ma ütlen teile: südamerewega on ta oma nägu pisarast pesnud, tundes end teotatuna kõikide ees... Waadake ometi ta peale! Olete näinud kunagi kellegil meeleheitlikumat, südamlikumat ja süütumat ilmet?! Waadake... aptsih!“

Rahwa seas kuuldus, kuis keegi nuttis; see oli wanatüdruk Tiit, keda „nurgaadwokaatide“ ja palwewendade kõned ikka liigutasid.

„Waadake neid süütuid filmi,“ jatkas adwokaat. „Misjuguusteks punasteks peaksid nad küll muutuma, misjuguuseid wõtkusid peaksid nad küll enestest heitma, misjuguuse jultumusega nad küll peaksid kõõrdi alkulmu meile otja vaatama, kui nad awalidaksid inimese südant, mis on walega määratud. Sest filmad on ju inimese peegel. Ja see nina... aptsih!.. see nina... Kas te olete sest alandlikumat, madalamat, nürimat kunagi näinud?“

Ära wahetanud.

„Homme pühitsen ma oma wiiekümneaastast sün-
nipäewa!“

„So? Hiljuti ütlesite mulle ometi, et teie alles
neljakümnekahe-aastane olete?“

„Siis olen ma küll oma wanaduse oma kraenumb-
riga ära wahetanud.“

Ehk küll sinine, kuid see ei tunnista veel joomist.
Ta on sinine, et wali seadus oma jäist hingehõlku
ta peale puhub, mille järeldusel ta hoopis wõib
ära külmata...“

Kõneleja wõttis taskust ninarätiku ja pühkis
seega omi silmi. Niimoodi tehti ka saalis pealt-
kuulajate seas.

„Ja siis, waadake, see suu, see hambuta suu!
Kas see wõib waletada? Kas see wõib waletada?
Kas see wõib öelda: ei, mina wiina ei müü, kui
ta filmad näewad, et ta wiina teeb ja müüb? Eh,
teie, inimesed... apsih!.. mis te kõik ühest jõe-
kast taluwanast ei arwa!“

Siin kohal lõpetas kaitstja, waatas kaastund-
likult kaitsealuse peale ja mõitles:

„Noh, nüüd ei usu keegi pergel enam ta süüdi!“

Siis ütles kaitsealune, kes kogu aeg norgus
peaga pealt kuulas, wärisewal häälel:

„Olen süüalune! Andke andeks! Tegin wiina
ja müüsin! Olen süüalune!“ — ja liigutusest wee-
resid ta filmist suured pisarad kui erinewad.

R. Ch.

Kiri ei waleta.

„Aga miks siis teie kui wana seltskonnatege-
lane sellest suurepärasest isamaalises pidusöögist, mis
24. weebuaril „Estonias“ toime pandi, osa ei
wõtnud?“

„Lugege Matteuse raamatust 22. peatüki
11-mat salmi, siis teate, mispärast mind pidusöögil
ei lastud.“

Suguwend „põltsiwik“.

(Pealinno pildike).

Sõidame noore seltsimehega tramwais „Kalewi“
piduõhtult koju poole.

Wagunid inimesi täis nagu tikutoosid — ei
saa, wennike, kätt üles tõsta, et nina pühkida.

Seisame kätt pidi rihma küljes rippudes ja
maitseme eht pealinnalist „kultuurilist“ lõbu, —
lõbu edasi liikuda, ilma et oma lihaseid liigutaks
wõi kulutaks oma saapataldu, mis nüüdsel ajal
kulda maksawad.

Ilm on külm, kuid wagunis seda ei tunne,
kuigi seal ahju sees ei ole, sest et siin inimesed hästi
üksteise ligi on litsunud ja sind igast küljest kõige
suurema hoolega „masseeritakse“, nõnda et higi
aina otsa tuleb. Hingata on küll raske, aga mis
sest? — kui aga soe on.

Ja nõndawiisi rihma otsas kõlkudes liigud ja
pikkamisi edasi oma „seatud eesmärgi“ poole, pole
tarwis ei oma lihaseid liigutada ega saapataldu
kulutada.

Tore!. Eks ju?..

„Tont wõtku,“ algab seltsimees uulitsal poo-
leli jäänud juttu: „Kes seda siis selgeks suudab
teha — — noh, kas wõi midagi asjalikku ette
tuua, et enamlastel osaltki õigus pole (... keegi
kuramus asub wist mu tasku elama!), kui ta
walitsusewõimu enese kätte kjskus?... Oli ju ometi
endine ajutine walitsus wõimetu midagi tegema...“

„Wõimetu wõi mitte-wõimetu,“ jorisen mina
wastu. „Ega's see asjasse puutu. Teda muudeti
ja lapiti mitmesse pähe, oleks wõidud weelgi seda
teha, kuni kohased mehed leitud. Enamlasted on
aga werise korralageduse elule kutsunud, ja see on,
mis terwe nende walitsuse, kui ta ka põhjusjoo-
tes kõige õigem oleks, igate wähegi arusaajale in-
imesele wastikuks teeb. Wenemaa on praegu nõnda
wäsinud, et ta walmis oleks igasugust walitust
tunnistama, kuid wägiwaldada wabaduste ja isikute
wastu ei tihka muu keegi tunnistada, kui ainult
need, kes ise walmis on wägiwaldada tarwitama...“

Wagun tegi ootamata tõuke, mis publikumit
rünnal üksteise wastu litsus.

Seltsimees kahmas tasku järele:

„Juba läks!.. Noh, polnud just palju, rublat
neli...“

„Mis läks?“

„Rahakott kõige täiega, tähendab.“

„Noh, ega's pahandada maksa — see oli
ainult teie tasku natsionaliseerimine,“ püüdi
minu seltsimeest torgata.

Seltsimees sai pahaseks:

„Pergeli pihta! Ega's mina mõni buršhui
ole, et minu kapitali natsionaliseeritakse... Wõe-
tagu pangad, wõetagu mõisad, wabrikud — — sel-
lest saan ma aru. Aga teie inimese taskust raha-
kotti kiskuda, see juba...“

„Jah, pühha tõde: mis on sinu, on minu, aga mis minu on, see pole mitte sinu,“ ürritasin mina uuesti naabrit.

Wihane pilk oli mulle wastuseks.

Ma püüdsin asja heaks teha ja keerajin tagasi jutu juure, mida meie juba uulitsal „tramwai-sabas“ (pealinnas on peale muude sabade ka niisugused sabad olemas) olime alganud:

„Mali naljaks ja tõsi tõeks, — siis tahate teie ikka ministeriumi streigimurdjaks minna ja ei peagi seda seltskonna ees suuremaks patuks?..“

Seltsimees waatas mulle küsiwalt otša ja kui ta silmas, et mu nägu sügaw-tõsine oli, siis tähendas ta kindlalt:

„Jah!“

„Aga kui enamlased juba täna-homme walit-
jusepukilt minema kihutatakse — mis siis?.. Siis on wiimane pettus pähem kui esimene. Siis järg-
neb boikott, üleüldine põlgus — oled hulllem, kui
endine tsariaegne prowokator..“

„Kas sa'p kuule kuradit, mis ta kõik suust
välja ei aja,“ põrises korraga meie ees pingilt ra-
gisew bassihääl: „wõi tema peab neid prowokanti-
deks, kes praegust walitsust teenivad?!.. No,
katsu aga weel oma lõuad lahti teha, ma sulle
alles prowokanti näitan!..“

Seda ütles eht Wene wäljanägemisega tüse
mehekogu, kellel õnneks oli läinud pingil ahet
leida, sulas Eesti keeles. Meie seltsimehega olime
teda wenelaseks pidanud ja üleüldse jelles arwa-
mises olnud, et meie wagunis „üksinda“ oleme.

„Meie pole teiega rääkinud!“ tähendas seltsi-
mees mulle appi rutates.

„Mis pole reakinud?.. Kudas pole reaki-
nud?.. Ah, teie mõtlesite, et ma moakeelt ei
oska wõi, et siin oma ette lora wõite ajada, kudas
tahate. Ei! Näe mina olen mees, kes ütleb —
sina ise oled purshui ja prowokant, muu keegi.“

„Kulla suguwend, palun asjata mitte kurjus-
tada — ma pole — esiteks — teiega rääkinud,
teiseks pole teil mingit põhjust mind sõimama ha-
kata, ning kolmandaks...“

„Mis kolmandaks?!.. Waat' kui su kraest
kinni wõtan ja miilitsasse wiin, küll sa seal siis
alles näed, kus on treigimurdjad ja prowokandid..“

„Täna ikka, suguwend,“ püüdsin mina wai-
gistada, „meie pole siin kaugeltki kahekesi, selle-
pärast ei maksaks nii suurt kisa teha — saame
wähest wähemaga läbi.“

Umbes puudaraskune karwane rusikas tõusis
mulle alt üles nina alla:

„Näh, nuusuta!.. mina pole sulle suguwend,
mina olen poltsiwik, aga sina oled — — õõh, nii-
sugune!.. oled prowokant!“

Tramwai peatas. Meie olime seltsimehega pä-
rale jõudnud. Kui meie juba wärske õhu käes
oma kokkupresjitud liikmeid sirutasime, küsijin ma
noorelt seltsimehelt:

„Mõh, kaim, kas astute ikka enamlaste mi-
nisteriumi teenistusse?“

Ei ole teha midagi, pean jälle riidest lahti
wõtma. Oli wenelane, oli inglane, oli sakslane —
nüüd tuleb ka soomlane.

Seltsimees ei wistanud midagi. Sülitas ainult
tubli lartjaka, heitis käega ja kadus kiirelt lä-
hema uulitsanurga taha pealinna pool-pimedusesse.

Mina aga tegin otsuseks suguwenna „poltsi-
wiku“ mälestust ülemaalseiwate ridadega „Meie
Matsi“ kaudu suremataks teha — kui see mulle
korda peaks minema..

Preedik Tõhk.

Praktiline riiuhimu.

„Õtje hirmus, kuidas näitleja Kalmus oma
naisega kakleb; igapäew kisuwad nad üksteisel
mitu pihutäit karwu peast!“

„Seda küll, aga nad korjawad pärast kõik
karwad kokku ja lasewad nendest endile paru-
kad teha.“

—o—

Kawalalt.

„Ma olen oma piimakaardi ära kaotanud,
mis ma nüüd pean tegema?“

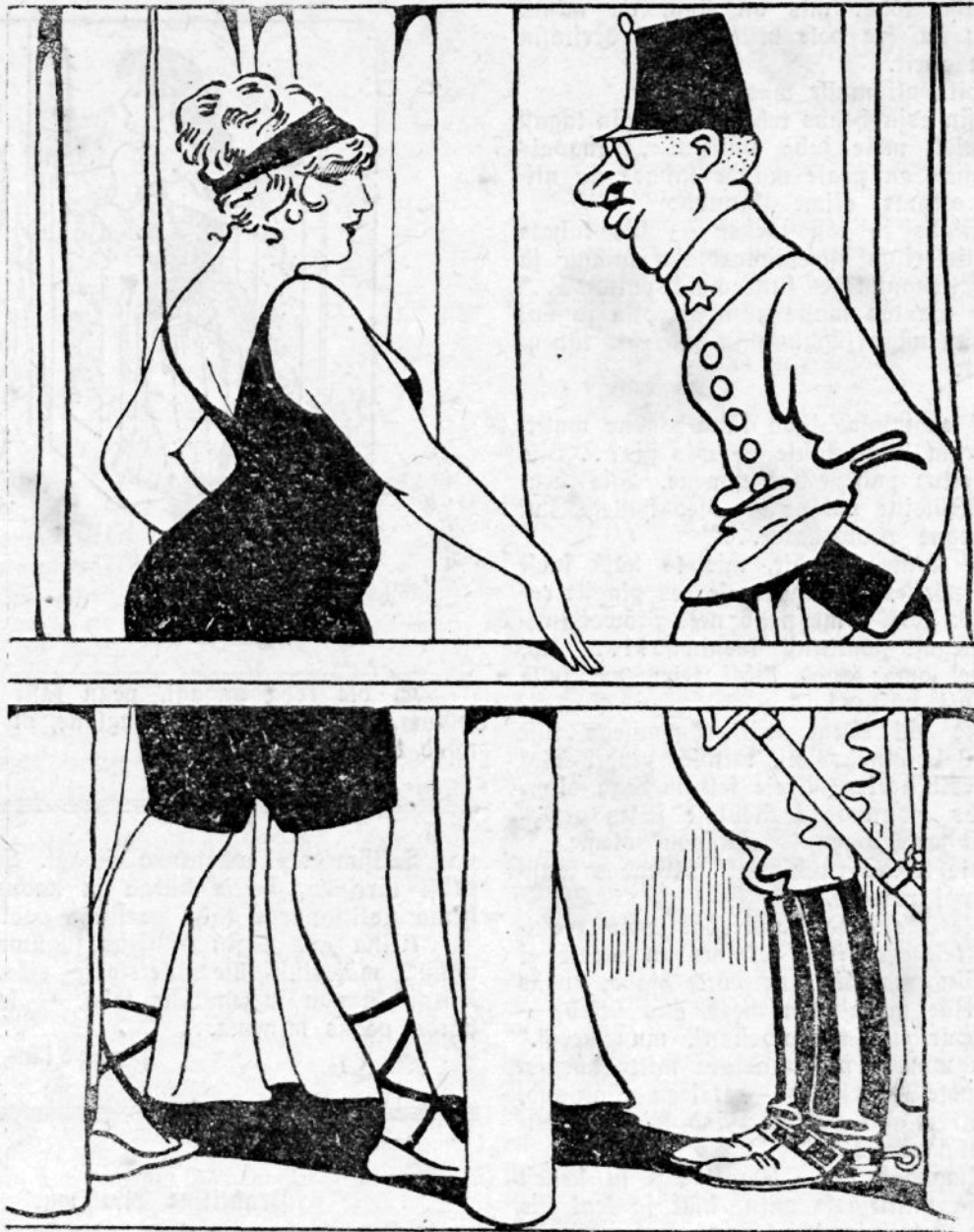
„Pane kuulutus ajalehte ja luba suurt wae-
watafu.“

„Usud sa, et ma oma kaardi jälle tagasi
saan?“

„Oma ehk mitte, — aga kümme teist.“

„Ahaa!“

—o—

D a m: Soo, teie olete endid täna päris türk-
lase mundrisse pannud. Ma ei saa aru, mispärast.

K a w a l e r: Jah, ma olen järjekindel. Kui
juba türklaste tegusid teha, siis ka päris Türgi
mundris.

Kes feda mäletab!

Koogimüüja (Suurel turul): „Need koo-
gid on peaaegu niisama head kui rahu ajal.“

Ostja: „Teil on hea rääkida — kes feda
enam mäletab, kuidas nad sel ajal maitsesid!“

Wahje.

„Need on paberosid, mida teie igale oma
tuttawale wõite pakkuda.“

„Ma tahaksin aga niisuguseid saada, mida
ma ise wõin suitsetada.“

Järgmine „Meie Matsi“ number ilmub laupäewal, 8. märtsil s. a.